

Sa sednice Saveta časopisa

Sednica Saveta i Redakcijskog odbora časopisa »Vojno delo«, kojom je rukovodio predsednik Saveta viceadmiral Stane Brovet, održana je 13. decembra 1989. godine u Domu JNA u Beogradu. Na toj sednici analizirani su sadržaj časopisa i realizacija njegove programske orijentacije u 1988. i 1989. godini, usvojen Orijentacioni tematski plan i imenovani novi Savet i Redakcijski odbor »Vojnog dela«. Za predsednika Saveta »Vojnog dela« za naredni dvogodišnji period izabran je general-potpukovnik Ivan Radanović, a za zamenika general-major prof. dr Radovan Radinović.

Načelnik Generalštaba oružanih snaga SFRJ general-potpukovnik Blagoje Adžić uručio je Nagradu »Vojno delo« za 1989. godinu. Nagrada je dodeljena potpukovniku dr Vojislavu Stojkoviću, za članak: Implikacija naučno-tehničke revolucije i fizionomije savremenog rata na dalji razvoj sistema vaspitanja i obrazovanja u oružanim snagama, objavljen u »Vojnom delu« br. 3/89.

U ovom broju donosimo izveštaj o radu Saveta i Redakcijskog odbora »Vojnog dela« za period od 1988. do 1989. godine, koji je podneo predsednik Saveta viceadmiral Stane Brovet, reč načelnika Generalštaba oružanih snaga SFRJ general-potpukovnika Blagoja Adžića prilikom uručivanja Nagrade »Vojno delo«, obrazloženje Komisije za dodeljivanje Nagrade, koje je dao član komisije pukovnik Milan Radovinović, i Orijentacioni tematski plan za naredni dvogodišnji period.

Teorijsko promišljanje daljeg razvoja odbrane i ratne veštine u savremenim uslovima — težišni zadatak »Vojnog dela« u narednom periodu

Viceadmiral *STANE BROVET*

U decembru 1988. godine održana je svečana sednica Saveta, Redakcijskog odbora i Redakcije »Vojnog dela«, na kojoj je obeležena 40-godišnjica izlaženja časopisa. Tom prilikom je ocenjeno da je časopis sve vreme bio u središtu naše vojnoteorijske misli i svojim ukupnim delovanjem stalno je inicirao aktivnosti koje su bile neposredno u funkciji daljeg jačanja naše odbrambene moći, a širenjem tematskog polja na sve oblasti društvenog života postao je opštejugoslovensko glasilo za pitanja odbrane i zaštite. Zato ćemo na današnjoj sednici Saveta i Redakcijskog odbora analizirati samo protekli dvogodišnji period našeg rada.

Težište današnje rasprave treba da bude analiza sadržaja časopisa, realizacija njegove tematske orijentacije, kao i aktuelni problemi ostvarivanja uloge časopisa u razvoju teorije opštenarodne odbrane, a naročito teorije ratne veštine. Značajno je, takođe, da objektivno ocenimo koliko je sadržaj časopisa odražavao naše aktuelne potrebe teorijskog i praktičnog delovanja o odbrambenoj sferi. Pored toga, Savet treba da ukaže na nedostatke, odnosno aktuelne probleme u radu časopisa, kao i na težišne zadatke uređivačke politike i na tematske oblasti i područja koja treba da predstavljaju okosnicu sadržaja časopisa u narednom dvogodišnjem periodu.

U proteklom dvogodišnjem periodu izdato je 11 redovnih brojeva »Vojnog dela«, čime je u potpunosti ostvaren plan uređivačke politike časopisa. Ne ulazeći u analizu pojedinačnog sadržaja svakog broja neke bismo, ipak, izdvojili.

Prvenstveno, to je tematski br. 4/88, koji je u celini bio posvećen međunarodnom naučnom skupu »Bezbednost i odbrana nesvrstanih zemalja osloncem na sopstvene snage«, održanom maja 1988. na Brionima. Zbog izuzetnog značaja razmatrane problematike »Vojno delo« je neposredno posle završetka skupa objavilo veći deo referata i diskusija čime je svoje čitaoce upoznalo sa problemima i savremenim shvatanjima odbrane, nezavisnosti i zaštite osnovnih društvenih vrednosti nesvrstanih zemalja.

Povodom 40-godišnjice časopisa »Vojno delo« je izdalo svečani broj (5/88) u kojem su objavljeni prilozi najodgovornijih starešina u našim oružanim snagama o različitim temama i problemima strategije naše odbrane u savremenim uslovima, kao i prilozi istaknutih vojnih teoretičara i publicista o pitanjima vojne teorije i prakse. Pored ostalih, tu treba izdvojiti teme, kao što su: bezbednost i odbrana SFRJ u okviru savremenih svetskih zbivanja, narodni rat kao optimalni strateški model odbrane malih zemalja protiv nadmoćnijih vojnih sila, težišni pravci razvoja naših oružanih snaga na pragu 21. veka, problemi finansiranja i modernizacije JNA, uloga pomorske strategije u strukturi savremene vojne moći itd. I iz ovako letimičnog uvida u sadržaj tog broja časopisa može se uočiti da je na njegovim stranicama tretirana tematika koja zadire u suštinu naše strategije opštenarodne odbrane i oružane borbe.

U 1989. godini predsedništvo Saveta, Redakcijski odbor i Redakcija uložili su poseban napor na izdavanju časopisa (br. 1/89) na temu: »Društvo i odbrana u savremenim uslovima«. Motivi za izdavanje tog tematskog broja bili su brojni, a najznačajniji su: prvo, sve češće širenje različitih kontroverzi u jugoslovenskom javnom mnjenju u pogledu, mesta, uloge i karaktera naše koncepcije i sistema odbrane. Poznato je da su u »igri« različite inicijative — od konstruktivne, dobronamerne kritike radi realizacije odbrambeno-samozaštitnog sistema i povećanja njegove efikasnosti, do krajnje zlonamernog osporavanja društvene održivosti i prihvatljivosti danas važećih opredeljenja i rešenja; drugo, bilo je značajno sagledati i probleme savremenog sveta, koji je danas u intenzivnom previranju, a iz kojeg zakono-

merno primamo sve pozitivne i negativne uticaje. Sve te krupne promene ispoljavaju i ispoljavaće znatan uticaj na naš ukupni međunarodni i geostrategijski položaj u savremenom svetu, čime se pred našu bezbednost i odbranu postavljaju nova pitanja koja zahtevaju teorijsko promišljanje da bi se na vreme sagledale sve implikacije koje ta zbivanja nameću našoj odbrani i bezbednosti; treće, unutrašnja društvena kriza koja je zahvatila sve relevantne činioce naše odbrane imperativno je nametala potrebu teorijske valorizacije dostignutih saznanja u oblasti odbrambeno-samozaštitnog organizovanja i delovanja: četvrti motiv za izdavanje tematskog broja proizašao je iz razvojnosti kao suštinske karakteristike naše koncepcije opštenarodne odbrane i društvene samozaštite, jer naše je trajno opredeljenje da koncepcija odbrane mora biti stalno otvoren sistem za sve inovacije koje neizostavno donosi dinamičan spoljni i unutrašnji razvoj koji odbranu i zaštitu uslovljava.

Navedeni motivi bili su dovoljan razlog da se na stručan i teorijski utemeljen i meritoran, a idejno-politički konstruktivan i kritički intoniran način raspravi odnos društva, njegovih strukturnih poremećaja i razvojnih potreba, kao i razvoja odbrambeno-zaštitnog i bezbednosnog sistema. Radi toga »Vojno delo« je angažovalo brojne autore, poznate teoretičare i publiciste gotovo iz cele zemlje i oružanih snaga. Na osnovu naših saznanja može se reći da je ovaj tematski broj izazvao izuzetno veliko interesovanje armijske i šire jugoslovenske javnosti, čime smo bar donekle doprineli da se rasvetle ta značajna pitanja društva, odbrane i oružanih snaga u savremenim uslovima.

U okviru obeležavanja 40-godišnjice časopisa, na inicijativu Saveta, ponovo je naredbom saveznog sekretara za narodnu odbranu ustanovljena Nagrada »Vojno delo« kao priznanje autoru najboljeg članka — studije, naučne rasprave ili sličnog priloga iz oblasti vojne nauke, koji je od naročitog značaja za teorijsko zasnivanje i uopštavanje doktrine opštenarodne odbrane i oružane borbe, a objavljen je u časopisu u proteklom jednogodišnjem periodu. Nagrada »Vojno delo« predstavlja značajan podstrek najkreativni-

jim saradnicima časopisa za ulaganje još većih napora usmerenih na dalje razvijanje naše teorije i prakse u oblasti pripreme oružanih snaga i društva u celini za opštenarodni odbrambeni rat. Smatramo da će ova nagrada biti ne samo podstrek autorima na nova pregalaštva, što je inače njena glavna funkcija, već i dodatna motivacija za širenje kruga naših čitalaca i posebno novih, mladih autora.

*

U 1988. godini izdato je šest, a u 1989. godini do ove sednice pet redovnih brojeva »Vojnog dela« u kojima je objavljeno 167 priloga (164 autorska i tri redakcijska), od toga u 1988. — 95 priloga, a u 1989. godini (u pet brojeva) 72 priloga.

Ako se taj broj priloga uporedi sa prethodnim dvogodišnjim periodom, u kojem je objavljen 141 prilog, vidi se da je u ovom periodu objavljeno 14 odsto više priloga nego u prethodnom, a ako se uzmu u obzir i prilozi koji će se objaviti u br. 6/89 »Vojnog dela« onda će taj odnos biti još povoljniji za ovaj period. Međutim, i pored impozantnog kvantiteta u pogledu broja priloga i obima autorskih stranica, Redakcija se i dalje nalazi pred problemom nedostatka vrednih priloga, osobito onih koji svojom tematikom pripadaju vojnoteorijskoj problematici u užem smislu reči.

Problem kvaliteta prispelih članaka u Redakciju ilustruje i podatak da je u 1988. godini odbijeno 38 a u 1989. godini 20 priloga. Redakcijski odbor i Redakcija svaki prilog pažljivo su razmatrali, ali je pri donošenju odluke prevagnuo postojeći nivo određenih kriterijuma u vrednovanju priloga radi njihovog objavljivanja u časopisu.

Struktura članaka objavljenih u proteklom dvogodišnjem periodu po tematskim oblastima je: *Teorija o ratu i ratna veština* 66, *Opštenarodna odbrana i društvena samozastita* 27, *Vojno-politički komentari* (analiza značajnih vojno-političkih događaja u međunarodnim odnosima) 4, *Iskustva iz NOR-a* 1, *Koncepcije odbrane, strategije i doktrine i razvoj oružanih snaga drugih zemalja* 10, *Među-*

narodni odnosi 28, Kritički osvrti (prikazi knjiga) 15, Ostalo: a) informacije 8, b) ostali članci 8.

Iz ovih podataka o objavljenim prilogima zapaža se da je najviše priloga objavljeno iz oblasti teorije o ratu i ratne veštine — oko 40 odsto i iz oblasti opštenarodne odbrane i društvene samozaštite — oko 16 odsto, što ukupno iznosi 56 odsto od svih članaka objavljenih u 1988. i 1989. godini. Takva zastupljenost ovih tematskih oblasti u sadržaju časopisa je u skladu sa njegovom koncepcijom i programskom orijentacijom. Takođe, veoma je povoljna zastupljenost priloga koji se odnose na razvoj koncepcije odbrane, strategije, doktrine i razvoj oružanih snaga drugih zemalja (10 priloga) i međunarodne odnose, sa težištem na bezbednosti i odbrani (23 priloga). Međutim, zabrinjava činjenica da je objavljen samo jedan prilog, koji neposredno obrađuje iskustva iz narodnooslobodilačkog rata. To je nedovoljno i pored činjenice da znatan broj autora u razmatranju aktuelnih problema razvoja koncepcije, doktrine i strategije opštenarodne odbrane, kao i pripreme društva za odbranu kao polaznu osnovu uzimaju upravo ta iskustva. Takođe, nema priloga koji obrađuju iskustva iz savremenih ratova, a vojno-političkih komentara u ovom periodu objavljeno je samo četiri. Za časopis ugleda, renomea i tematske usmerenosti kakvo je »Vojno delo« to je nedovoljno.

Radi celovitijeg sagledavanja sadržaja časopisa neophodno je istaći nekoliko podataka o autorima: najveći broj autora je iz oružanih snaga. Autori iz oružanih snaga su starešine — viši oficiri i generali, od kojih su oko 40 odsto penzionisane starešine. Autori — aktivne starešine uglavnom su na službi u SSNO-u, nastavnici u visokim vojnim školama, institutima i istraživači u Centru za strategijska istraživanja i studije »Maršal Tito«. Autori izvan oružanih snaga uglavnom su naučni i javni radnici i publicisti, eminentni stručnjaci u raznim oblastima nauke i društvenog života i njihovi prilozi u časopisu su dragoceni i ukazuju na to da je naš časopis postao opštejugoslovensko glasilo za pripremanje društva u celini za opštenarodni odbrambeni rat.

S obzirom na to da tematska celina teorije o ratu i ratna veština treba da predstavljaju okosnicu sadržaja »Vojnog dela«, kao i na stalne potrebe daljeg razvoja naše vojnoteorijske misli, smatramo da je potrebno nešto konkretnije analizirati članke iz te oblasti.

U tematsku oblast — *Teorija o ratu i ratna veština* — svrstali smo priloge koji se odnose na: (1) pojmovno-kategorijalne i teorijsko-metodološke probleme ratne veštine kao nauke; (2) društvene osnove opštenarodnog odbrambenog rata; (3) pripremanje i vođenje operacija, bojeva i borbi; (4) sadržaje oružane borbe i borbenih dejstava; (5) obezbeđenje borbenih dejstava; (6) rukovođenje i komandovanje oružanim snagama.

Imajući u vidu te kriterijume, prilozi koji se odnose na ovu tematiku, kako smo već rekli, čine 40 odsto od ukupno objavljenih članaka u ovom periodu. U tim priložima razmatrana je veoma raznovrsna problematika, počev od osnovnih pitanja ratne veštine kao nauke — njenog predmeta, teorije, metode i jezika, i njenih disciplina, pre svega strategije i operatike, do uticaja naučno-tehnološkog razvoja na čoveka i armijsko biće u celini. Značajna je činjenica da u toj oblasti ima sve više članaka u kojima autori na originalan način razmatraju pojedine probleme ratne veštine, što ima za posledicu sve češće polemičke rasprave u kojima se sučeljavaju različita mišljenja. Smatramo da je takav trend pozitivan, jer se samo putem argumentovanih rasprava može dalje izgrađivati teorija naše autentične ratne veštine i samosvojan odbrambeno-zaštitni sistem. Treba pomenuti i to da je rad iz ove oblasti u 1988. godini dobio Nagradu »Vojno delo« kao najbolji članak objavljen u časopisu.

Iako nemamo određenijih povratnih podataka o funkcionalnosti »Vojnog dela«, posebno o tome koliko se časopis čita i zadovoljava potrebe starešina koji se neposrednije bave teorijom i praksom ratne veštine, poznato je, na osnovu nekih informacija, da »Vojno delo« sve više postaje nezaobilazna literatura u vojnim školama na višim nivoima usavršavanja starešina. Međutim, Redakcija se i dalje suočava sa problemom nedovoljne zainteresovanosti starešina iz jedinica da se javljaju svojim priložima u našem

časopisu. Budući da te starešine imaju značajna iskustva iz prakse, bilo bi korisno da oni ta svoja iskustva uopštavaju, sintetizuju i javno iznose. Ne treba posebno isticati značaj tih iskustava za razvoj vojnonaučne misli. Takođe, vojnoteorijska misao i nauka u celini moraju da tragaju, pronalaze i nude adekvatna praktična rešenja, zasnovana na vlastitim mogućnostima.

Smatramo da je potrebno istaći i činjenicu da su u ovom periodu objavljeni brojni kvalitetni radovi u kojima su razmatrane strategijske koncepcije, vojne doktrine i razvoj oružanih snaga drugih zemalja, posebno velikih sila i vojnih blokova. Jer, od dobrog poznavanja oružanih snaga potencijalnih agresora i doktrine njihove upotrebe umnogome zavisi koliko će naša doktrinarna rešenja i koncepcija odbrane u praksi biti efikasni u suprotstavljanju svim oblicima ugrožavanja bezbednosti zemlje.

*

Na osnovu ove kratke analize sadržaja časopisa smatramo da u narednom periodu težište treba da bude usmereno na sledeća pitanja i probleme, značajne za daljnju dogradnju našeg koncepta odbrane, razvoj oružanih snaga i, naravno, ratne veštine u okviru savremenih kretanja u svetu i, posebno, u našem društvu:

(1) uticaj društvene i privredne reforme, kao i preobražaj SKJ na dogradnju koncepcije opštenarodne odbrane i društvene samozaštite, a time i na razvoj naše ratne veštine;

(2) definisanje i redefinisanje osnovnih kategorija ratne veštine u skladu sa savremenim naučno-tehnološkim dostignućima, a posebno u oblasti vojne nauke i tehnike;

(3) priprema i vođenje operacija u početnom periodu rata, kao i oblici i vidovi efikasnog suprotsatvljanja savremenim ofanzivnim doktrinama (vazdušno-kopnena bitka, FOFA, dejstva sa distance, koncept operativno-manevarskih grupa i dr.);

(4) kompleksno sagledavanje problematike protivvazdušne odbrane, kao i specifičnosti izvođenja borbenih dejstava u uslovima protivielektronskih dejstava;

(5) teorijsko (pojmovno i terminološko) određenje i praktična operacionalizacija »bitke u prostoru« kao našeg sveobuhvatnog doktrinarnog i teorijskog odgovora na savremene ofanzivne koncepcije eventualnih agresora.

Posebno značajna aktivnost časopisa u narednom periodu jeste organizovanje »okruglog stola« na temu: »Problemi opštenarodne odbrane u uslovima krize i predstojećih društvenih reformi«. Taj skup trebalo bi da se održi u prvoj polovini aprila 1990. godine. Do sada je završena njegova konceptualizacija, a u toku su i ostale organizacione pripreme.

Cilj rasprave za »okruglim stolom« je da se na teorijski produbljen način identifikuju problemi u sferi opštenarodne odbrane, kako oni determinisani krizom tako i oni koje impliciraju predstojeće reforme, te da se ukaže na način njihovog rešavanja koji su primereni inoviranom konceptu socijalizma.

Uspešnom realizacijom »okruglog stola« obezbedili bismo da se na stranicama našeg časopisa svestrano i argumentovano izlože stanovišta naučne javnosti o najznačajnijim pitanjima i problemima daljnje izgradnje opštenarodne odbrane i društvene samozaštite u svim njenim bitnim elementima i sadržajima.

Sadašnje stanje u društvu i moguća dalja kretanja postavljaju časopisu krupne zahteve ne samo u pogledu dalje teorijske razrade koncepcije opštenarodne odbrane, već i neposrednijeg i odlučnijeg angažovanja u razobličavanju raznih neprihvatljivih i po odbranu i bezbednost zemlje štetnih tendencija i pojava u društvu i, naravno, suprotstavljanju tim tendencijama i pojavama.

Na kraju, možemo zaključiti da u uređivačkoj politici časopisa, u proteklom periodu, nije bilo propusta koji bi dovodili u pitanje koncepciju i osnovna opredeljenja »Vojnog dela« kao opštevojnog teorijskog glasila. Tematika razmatrana u časopisu bila je raznovrsna i u osnovi u skladu sa njegovom programskom orijentacijom. Redakcijski odbor i Redakcija uspešno su obavili svoje zadatke, uloživši značajne napore na održavanju dostignutog nivoa kvaliteta časopisa. U narednom periodu, svestranim angažovanjem Saveta, Redakcijskog odbora i Redakcije, kao i još teš-

njom i kvalitetnijom saradnjom sa pojedincima i institucijama u oružanim snagama i u društvu u celini, moramo težiti da naš časopis bude još bolji.

S Y M M A R Y

FROM THE CONFERENCE OF THE "VOJNO DELO" MAGAZINE COUNCIL

A conference of the Council and the Editorial Board of the "Vojno delo" magazine, presided by the head of the Council, Vice-Admiral Stane Brovet, was held in the Belgrade Club of YPA, on December 13th, 1989. At this conference were analysed the subject matter of the magazine and the realization of its programme orientation in 1988 and 1989, its General Thematic Plan was adopted, and new members of the Council and Editorial Board of the magazine were chosen. For the new head of the Council of the "Vojno delo" magazine, for the next two years' period, was chosen Lieutenant General Ivan Radanović, and for his deputy Major General Prof D Sc Radovan Radinović.

The Chief of the General Staff of the Armed Forces of SFRY, Lieutenant General Blagoje Adžić, handed the Prize "Vojno delo" for 1989 to D Sc Vojislav Stojković, Lt. Colonel, for his article *Implikacije naučno-tehničke revolucije i fizionomije savremenog rata na dalji razvoj sistema vaspitanja i obrazovanja u oružanim snagama* (Implications of the scientific-technical revolution and of the physiognomy of modern warfare on further development of the system of training and education in the armed forces) published in 3/89 issue of "Vojno delo".

This issue contains also a report on the work of the Council and Editorial Board of "Vojno delo" for 1988 and 1989, submitted by the head of the Council, Vice-Admiral Stane Brovet; the speech of the Chief of the General Staff of the Armed Forces of SFRY, Lieutenant General Blagoje Adžić, preceding his handing of the Prize "Vojno delo"; the exposition of the Committee for awarding the Prize, submitted by the member of the Committee, Colonel Milan Radovinović, and the General Thematic Plan for the next two years' period.

R É S U M É

DE LA RÉUNION DU CONSEIL DE «VOJNO DELO»

La réunion du Conseil et du Comité de rédaction de la revue «Vojno delo», présidée par le Président du Conseil le Vice-Amiral Stane Brovet, a été tenue le 13 décembre 1989 au Foyer de l'APY de Belgrade. A la réunion ont été analysés le contenu de la revue et la réalisation de son orientation programme dans les années 1988 et 1989, a été adopté le Plan d'orientation thématique et ont été nommés le Conseil et le Comité de rédaction de «Vojno delo». Le Général de division Ivan Radanović a été nommé président du Conseil de «Vojno delo» et le Général de brigade Professeur Dr Radovan Radinović a été nommé président suppléant pour la période de deux années à venir.

Le Chef de l'état-major général des forces armées de la RSFY le Général de division Blagoje Adžić a remis le Prix «Vojno delo» pour l'année 1989. Le Prix de cette année a été décerné au Lieutenant-colonel Dr Vojislav Stojković pour son article *Les implications de la révolution scientifique-technique et de la physionomie de la guerre contemporaine pour le développement continu du système d'éducation et de formation dans les forces armées*, publié dans le numéro 3/89 de «Vojno delo».

Dans le présent numéro de la revue nous publions le Rapport d'activité du Conseil et du Comité de rédaction pour la période de 1988 et 1989, soumis par le Président du Conseil le Vice-Amiral Stane Brovet, l'allocution prononcée par le Chef de l'état-major général des forces armées de la RSFY le Général de division Blagoje Adžić lors de la remise du Prix «Vojno delo», l'exposé de la Commission du Prix par le Colonel Milan Radovinović, membre de la Commission et le Plan d'orientation thématique pour la période de deux années à venir.

РЕЗЮМЕ

С ЗАСЕДАНИЯ СОВЕТА «ВОЕННОГО ДЕЛА»

Заседание Совета и Редакционной коллегии журнала «Военное дело», которым руководил председатель Совета вице-адмирал Стане Бровет, состоялось 13 декабря 1989 года в Доме ЮНА в Белграде. На этом заседании подвергались анализу содержание журнала и реализация его программной ориентировки в 1988 и 1989 гг., был принят Ориентационный тематический план и назначен новый Совет и Редакционная коллегия «Военного дела». Председателем Совета «Военного дела» в очередном двухлетнем периоде выбран генерал-подполковник Иван Раданович, а заместителем — генерал-майор проф. д-р Радован Радинович.

Начальник Генштаба вооруженных сил СФРЮ вручил Награду «Военное дело» на 1989 год. Настоящей награды удостоен подполковник д-р Воислав Стойкович за статью *Импlications научно-технической революции и физиономии современной войны на дальнейшее развитие системы воспитания и образования в вооруженных силах*, опубликованную в «Военном деле» № 3/89.

В настоящем номере дается отчет о работе Совета и Редакционной коллегии «Военного дела» на период 1988—1989 гг., зачитанный председателем Совета вице-адмиралом Стане Броветом, слово начальника Генштаба вооруженных сил СФРЮ генерал-подполковника Благоя Аджича, произнесенное при вручении Награды «Военное дело», обоснование Комиссии по присуждению Награды, которое дал член Комиссии полковник Милан Радованович, и Ориентационный тематический план на очередной двухлетний период.